
Landøkonomiske Væreanstalter.

I.

Agerdyrknings-Seminariet paa Semb i Norge.

Ved Kongelig Resolution af 9de Mai 1825 approberedes følgende af Overlærer Sverdrup forfattede Plan til et Agerdyrknings-Seminarium paa Gaarden Semb i Borre Præstegjeld under Grevskabet Jarlsberg, 10 Mile syd for Christiania, $\frac{1}{2}$ Mill vesten for Christiania-Fjord.

”Første Afdeling. Om Eleverne. §. 1. Elever af Bondestanden optages til Underviisning hvert Foraar, og have de Subjecter, som af den Kongelige Norske Regjering forlanges oplærte i Agerbruget, fortrinlig Udgang til Seminariet. §. 2. Ingen uden sunde, opvakte, flittige og sædelige Personer antages som Elever. Svagelige, tungnemme, dovne og usædelige Subjecter bortvises strax derfra. §. 3. Yngre end 18 Aar, og ældre end 24 Aar, antages i Almindelighed Ingen som Eleve. §. 4.

Eleverne maa kunne færdigen læse, nogenlunde skrive og regne, og Eleverne af Bondestanden maa desuden ikke være aldeles usvede i de ved en Bondes gaards Drift almindelig forekommende Arbeider.

§. 5. For Elever, der i Forveien eie nogen Indsigt i Jordbrug, og besidde nogen praktisk Duellighed, bestemmes Læretiden til eet og et halvt Aar, saaledes at de forblive ved Seminariet i 2de Sommer og en Vinter; for Andre til to Aar. Elever af Bondestanden nyde, i den Tid de opholde sig ved Seminariet, fri Underviisning, Kost og Logis. I Henseende til Elever udenfor Bondestanden, da erholde disse Logis, Kost og Underviisning efter privat Accord med Læreren.

§. 6. Eleverne af Bondestanden ere at ansee som Seminariets Tjenestefolk, og deeltage som saadanne i alle ved Jordens Drift forefaldende Forretninger. De skulle være deres Foresatte horige og lydige, og have Seminariets Bestyrer samme Magt over dem, som en Huusbonde efter Loven tilkommer over sine Tjenesteynder.

§. 7. Naar en Eleve afgaaer fra Seminariet, maa han underkaste sig en Dimissions-Examen, der holdes i Dørværelse af nogle af Egnens kyndige Landmænd, som dertil indbydes. Han erholder derved Charakter af meget duelig eller duelig, som meddeles ham i et, af Seminariets Bestyrer udstedt Testimonium.

§. 8. Skulde Nogen ønske at faae et Subject oplært i en vis, enkelt Deel af Land-Deconomien, saasom Brugen af et

fortrinligt Redskab, en ny Methode o. s. v., da vil Seminariet antage flige Elever, som forblive for en kort Tid, og nyde fri Underviisning, imod at erlægge for deres Kost og Logis en billig Betaling.

Anden Afdeling. Bestemmelse af hvad Eleverne bør lære. §. 9. Da Formaalet for: nemmelig er, at danne duelige og oplyste Agerdyrkere i Bondestanden, saa maa Underviisnings:Gjenstandene, ligesom Underviisningsmethoden, vælges og indrettes aldeles med Hensyn til denne Klasse's Larv og Stilling. Eleverne bibringes alene saadanne Kundskaber og Færdigheder, som de kunne modtage og anvende paa deres daglige Syssler, og som kunne blive dem nyttige ved egne Jorders Drift eller som Udsbestyrere for Andre. §. 10. Aldrig tabende Elevernes tilkommende Stilling af Sigte, og stedse inden Fatteligheds Grændser, vil man stræbe at bibringe dem de allernødvendigste Kundskaber om Jordarterne og deres Blanding, samt Grundsatningerne for et velindrettet Jordbrug, saasom Jordernes Inddeling, de forskjellige Brugsmaader, med særdeles Hensyn til dette Lands Jordbund, Klima og Lokalteter, Sædkifte, Gjødningens Behandling og Anvendelse. Som Deeltagere i alle de Arbejder, der forefalde ved Seminariets Jorders Drift, ville Eleverne blive bekendte med Dykningsmaaden af de almindeligst dyrkede Kornarter, Rodfrugter og kostige Græsarter, og tillige erholde den uundværlige praktiske Færdighed i Jords Dyrk:

ning, Indhegning, Steensprængning, Grofstegravning, Pløining, Høpning med Ploug, Harvning, Tromling, Saaening, Sædens Bjergning, Sædefornets Rensning, Engenes Behandling, Høbjergning og Dmgangsmaaden med Sommerstaldfodring, eller Huusdyrenes Fodring med grønt Foder paa Stald. Derhos ville Eleverne blive bekendte med Huusdyrenes Røgt og Behandlingsmaade, samt de Lægemedler, ved hvilke de blandt disse almindeligt indtræffende Sygdomme helbredes. §. 11. Da alle disse Kundskaber og Færdigheder forudsætte Bekjendtskab til de almindelige Grunde, hvorpaa Jorddyrkningsvidenskaben er grundet, saa vil det være nødvendigt at søge at gjøre Eleverne bekendte med denne Videnskabs Theori, og folgelig at forklare for dem, saavidt det lader sig gjøre ved at holde sig inden Fattelighedens Grændser, de almindeligste Sætninger af Chemi, Physik og Naturhistorie. §. 12. Da Eleverne maa kunne forfærdige de vigtigste af de i en Gaard brugelige Redskaber, saa bør de ved Seminariet undervises og flittig øves i de dertil hørende Haandgreb og Færdigheder. §. 13. Ved en Bondegaard og af en Bonde kan der ikke tænkes paa mange, allermindst bekoftelige Forsøg. En Bondes Jorddyrkning bør være Resultatet af paalidelige Erfaringer. Alle Seminariets praktiske Arbejder bør derfor bestaae i en systematisk Drift af Seminariets Jorder, hvorved den

fordeelagtigste Brugsmåde følges for at lære Eleverne Behandlingen af en Bondegaard's Jorder.

Tredie Afdeling. Almindelig Bestemmelse af Underviisnings-Maaden. §. 14. Om ikke ved alle, saa dog ved mange Arbeider bør Eleven lære at føre sin Praxis tilbage til Theoriens Rilde; paa denne Maade gaaer han frem med sikkrere Skridt. Noget Bekjendtskab med Theorien vil ogsaa give ham nye og brugbare Ideer. §. 15. Om Vinteren skal Læreren i Morgentimerne forklare Eleverne de fatteligste og vigtigste Sætninger af Chemie, Physik og Naturhistorie, Botanik undtagen, som foredrages om Sommeren. §. 16. Læreren vil i disse Forelæsninger finde Leilighed til at udvikle Agerdyrkningens theoretiske Grunde; dog skal de i en egen Forelækning foredrages under Eet, tilligemed Grundsætningerne for et velindrettet Jordbrug. §. 17. For noget praktisk Arbeide af Bigtighed foretages, skal Læreren atter gjentage for Eleverne Arbeidets theoretiske Grunde, paa Marken gjøre dem bekjendte med de forskjellige Maader, dette kunde udføres paa, og sige dem Aarsagen, hvorfor han har valgt den, han vil følge. §. 18. Alle ved en Gaard forefaldende Arbeider, som ikke kunne kaldes aarlige, som Steensprængning m. v., foretages een Gang om Aaret for at lære Dgangsmaaden. §. 19. Eleverne omstifte ved de forskjellige Arbeider, og ansættes dagligen efter Læreren's Skjønnende med Hensyn til deres Legemskræfter,

og eftersom de behøve større Øvelse eller Færdighed. §. 20. Eleverne staae umiddelbart under Læreren; kun i deres Arbejdstimer staae de under den, som har Opsyn med og veileder dem ved Arbejdet.

Fjerde Afdeling. Om Læreren. §. 21. Læreren's Pligter, saavidt Underviisningen saavel i det Theoretiske som i det Praktiske angaaer, ere bestemte i det Foregaaende. Desuden paaligger det ham, naar han af den Kongelige Norske Regjering dertil opfordres, at anstille Forsøg i een eller anden Deel af Deconomien, og indberette Resultaterne. Ligeledes paaligger det ham, naar han af den Kongelige Norske Regjering dertil opfordres, imod en billig Godtgjørelse at forfatte Veiledninger, betræffende landoeconomiske Gjenstande, for Almuesmanden. §. 22. Læreren holder følgende Bøger: a. En Fortegnelse over Eleverne, deres Navne, Alder, Hjem, Ankomstid til Seminariet, Dimission og Charakterer ved Dimissions-Examen. b. Forsøgs-Protocol, hvori alle efter den Kongelige Norske Regjering's Foranstaltning anstillede Forsøg omstændeligen beskrives. §. 23. Læreren skal søge at finde Haandværksfolk, som under hans Opsigt kunne forfærdige gode og forbedrede Agerdyrkningsredskaber, paa det Elever, som i Forveien besidde nogen Hænsdighed, tillige kunne blive underviste i at forfærdige de vigtigste ved en Bondegaard brugelige Redskaber; og vil Læreren søge at gjøre det muligt, at Eleverne, naar de forlade Seminariet, kunne, om de ønske

det, imod billig Betaling erholde et Exemplar af de ved Seminariet brugelige forbedrede Bødkaber. §. 24. Een Gang om Aaret skal Læreren til den Kongelige Norske Regjering indsende en Beretning om Seminariets Fremgang og Tilstand.”*)

Efter de, det danske Landhuusholdnings-Selskab tilfillede Meddelelser (tildeels af Candidat og Forpagter Krarup, som i Sommeren 1836 besøgte Semb) tilfodes Seminariets Bestyrer, Overlærer Sverdrup, ved fornævnte Resolution af 9de Mai 1825, et Tilskud af 600 norske Speciesdaler aarlig af den norske Statskasse, for det første paa to Aar. Siden har Seminariet erholdt 750 Spdlr. aarlig ved Bevilling af hvert Storthing; de tillagte 150 Spdlr. ere bestemte til en Medlærers Lønning. For Regjeringens Tilskud er Bestyreren forpligtet til at modtage 10 Lærlinge af Bondestanden, og give dem fri Underviisning, Kost og Logis; hver af dem faaer endog en aarlig Løn af 15 Spdlr. — Gaarden, Bødkaber, Bøger, o. s. v. er Alt ham tilhørende. Seminariet har været jevnt besøgt. Ikke alene ere der Lærlinge af Bondestanden, men ogsaa Andre, der betale for deres Ophold, sædvanlig 200 Spdlr. aarlig. Hine Lærlinge nyde ikke blot en praktisk, men og en hensigtsvarende theoretisk Underviisning, hvortil endog om Sommeren nogle Timer ugentlig anvendes. Da Semb er en meget

*) Denne Beretning forelægges aarlig for Kongen.

liden Uolsgaard, hvor det hele Areal af Ugerjord kun bestaaer af omtrent 30 Tdr. Land, have i flere Aar de 5 Lærlinge været hos den yngre Hr. Sverdrup (Bestyrerens Søn), Forpagter af Riisegaarden, en Bondegaard paa omtrent 100 Tønder Land under Grevskabet Jarlsberg, og de ere her af ham blevne underviste.

Med Ugerbruget paa Semb findes ligesom i mange flere norske Ugerbrug, det Særegne, at al den med Klever udlagte Ugerjord anvendes til Slæt, da Kreaturene græsse i Skoven og erholde paa Stalden noget Grønfoder. Til Sommerstaldfodringen var opført en meget hensigtsmæssig Bygning, under hvilken Gjødningen, der nedkastes igjennem Lemme, opbevares og blandes med Jord. — Sædskiftet paa Semb var følgende: 10 Jndtægter, hver paa 3 Tdr. Land: 1. Havre, 2. Kartofler, 3. Byg, 4. Byg, 5. Brak, 6. Rug, 7. 8. 9. 10. Klever og Thimotheigræs. — Iblant flere hensigtsmæssige Redskaber, som findes paa Semb og Riise, synes især følgende tvende at fortjene Opmærksomhed: 1. Kulleharven,*) en omsløbende Brakharve, der har 4 med støbte Jerntænder forsynede Valsler, som gaae i en Kamme. Dette Redskab lader til at være

*) Kulleharven faaes hos Grosferer Cappeln i Drammen for 24 n. Sp. (omtrent 44 Rbblr), en meget høi Priis, som hidrører fra, at de støbte Tænder kun leveres fra et eneste Støberi; men de maatte endog af smedet Jern, der vilde være bedre, kunne have's lettere.

fortrinlig skiftet til at knuse haarde Leerknolde paa stærke bindende Jorder, og til at sønderrive en seig Grønsvær, som den, der findes paa nye opbrækkede Kjørjorder; 2. Den forbedrede Falkensteenske Plov, en til Grønjords Brydning fortrinlig skiftet Svingplov, som heelt af Jern kan have for 15 à 16 Rbdlr.

At Lærlingene paa Sems faae en lille aarlig Løn, har den heldige Følge, at et meget stort Antal af Concurrenter melde sig, og selv fattige Bønderkarle kunne saaledes ogsaa concurrere, hvorved man faaer et større Udvalg og altsaa lettere erholder flinke og opvakte Subjecter.

Det falder af sig selv, at hvad der er anvendeligt i Jærtsbergs, Danmark lignende Egne, ikke passer sig uden behørig Modificationer i derfra aldeles forskjellige Egne, og at ikke Enhver besidder fornøden Skjansomhed til at modificere, men her paa er ikke fra Institutets Side at raade Bod, uden forsaavidt Lærerne kunne ved deres Foredrag og Anviisninger gjøre opmærksom paa Forskjellighederne.

Imidlertid har vistnok Institutet stiftet megen Nytte. Unge Mænd, som have frequenteret det, ere ofte blevene fortrinnsviis valgte til Bestyrere af større Landeiendomme, eller have, naar de dertil havde Formue, selv kjøbt sig Gaard, som de drive vel. Bønderkarlene, som have været paa Seminariet, søges meget til Avlskarle og man hører dem ikke sjeldent omtales som Udbredere af nye Ideer

og af forbedrede Agerbrugsredskaber i deres Hjemstavn. I Begyndelsen vare Bønderne i Norge, ligesom i Sverrig, meget imod en Underviisningsanstalt af dette Slags, og da Spørgsmaalet om offentlig Understøttelse dertil fra først af blev foretaget i Stortinget, stemmede næsten alle Bønderne derimod, og netop ligesom i Sverrig, kun med een Stemmes Overvægt gif Sagen igjennem. Nu (i 1836) derimod have Bønderne fra Christianssands Stift ansøgt Stortinget om at faae et eget Agerdyrknings-Institut for deres Stift, til hvis Oprettelse de have tilbudet selv at bidrage noget.

Efterat Overlærer Sverdrup har for Etatsraad Treschow paataget sig Bestyrelsen af Laurvigs Grevskab, er han flyttet til Laurvig Kjobstad, hvorimod hans Søn paa Riise agtede at fortsætte Institutet.

II.

Udsigt over Landbrugs-Institutet paa Degeberg
i Sverrig. *)

Den Opmærksomhed, som den første Bekjendtgjørelse om Oprettelsen af dette Institut vakte blandt den dannede Klasse af Medborgere, var et Beviis paa Trangen til en saadan Indretning; og man tør

*) Af: Prospect öfver Landbruks-Institutet på Degeberg; Stockholm, 1835.

antage, at følgende Plan for Institutets Virksomhed skal nogenlunde svare til de Forhaabninger, man har gjort sig, og begrunde dets fordeelagtige Indvirkning paa Sverrigs Landbrug. -

Den Tid er ikke langt tilbage, da Landvæsenet hos os først begyndte at blive anseet for et hæderligt Næringsbrug, og ifølge den stigende Oplysning er lykkeligviis den Fordom, at dette ædle Fag alene burde tilhøre Personer af indskrænkede Evner, nu endeligen forsvunden. Landbrugets overveiende Vigtighed for vort Land kunde ikke andet end falde enhver patriotisk Medborger klart i Sinene, og det Behagelige derved vakte Lyst hos den dannede, selvstændige Mand til at beskæftige sig dermed. I samme Forhold, som Productionen med Tiden forøgedes, faldt Prisen paa Landmandens Vare, og man har nu først begyndt at indsee, hvor uundgaaelig nødvendig sand Duelighed er, naar man ved Algerbruget vil gjøre nogen Fremgang. Vel kan Jordbrug drives og et tarveligt Udbytte deraf erhverves af Den, hvis Kundskaber ikke strække sig videre end til at kjende sine Forfædres Stikke, men tilstøde uheldige Omstændigheder, staaer en Saadan forlegen og trostesløs. Den grundigt dannede Landmand derimod veed at hæve Jordens Production til det Høieste, at vælge, variere og forædle dens Frembringelser, at opsoge og benytte enhver mulig Conjunction til en fordeelagtigere Ulsætning, og kan derved, netop i en Tid, som den nærværende, høste den

billige Løn for sin Anstrængelse. Denne grundigere Dannelse er imidlertid ikke saa let at erhverve. Der: til udfordres, foruden naturligt Anlæg og Lyst til Saget, en langvarig praktisk Øvelse, en nøie Kund: skab om alle Landbrugets Detailler, om Alt, hvors: med erfarne, udmærkede Mænd have beriget denne Green af Videnskaberne, samt at være istand til, rigtigt at kunne bedømme de Feil, som af Andre ere begaaede. Men dette kan ikke opnaaes uden Kund: skab i Naturlovene og de Lærefag, som staae i en directe Forbindelse med disse Loves Studium, og saaledes udgjøre Landbrugets Hjelpevidenskaber.

Paa hvad Maade kan da en saadan Dannelse bedst erhverves? Ved Læsning? — Uden Beiled: ning forvildes en Begynder snarere derved, og bes: væges let til, fortredelig at kaste en utilfredsstillende Lecture fra sig, dersom han ikke kan henvende sig til Nogen om Forklaring af det, som hans Videbes: gjærlighed finder utydeligt i Bogen. — Ved Reiser? — Kun lidet ville de gavne Den, som ikke forud har erhvervet grundige forberedende Kundskaber, og dertil nogen praktisk Øvelse. Mange, som reiste uden disse Forberedelser, have i deres Hjemstavn forgjæves forsøgt at indføre Forandringer, som en: ten ikke passede for Localiteten, eller som de selv ikke grundigen havde lært at kjende, hvorved Forbes: dringerne snarere forsinkes end fremmes. — Ved Ophold endeligen paa udmærket godt bestyrede Land: eiendomme? — Vistnok det Bedste, der kan tilraa:

des Begynderen. Men sædvanligviis søger han forgjæves at faae Udgang dertil; thi faa af de større Voldsbrugeres Tid tillader dem at vise unge Mennesker den Opmærksomhed, som disses tilbørlige Uddannelse uundgaaeligen udfordrer; og hvor kunde de ogsaa der være istand til at erhverve de nødvendige videnskabelige Kundskaber? — Ved vore Universiteter henvises de igjen for meget til det Abstracte, da derimod den unge Landmand søger Videnskabernes directe Anvendelse paa det praktiske Livs Virksomhed.

Den vigtigste Fordring staaer derfor endnu tilbage: at nemlig Eieren af en større, velbestyret Landeiendom maae være istand til, deels selv, deels ved duelige Medhjælpere, at yde vordende Landmænd den nødvendige Underviisning, og give disses Leilighed til at indsamle de anvendelige Kundskaber og at øve sig i de ligesaa vigtige praktiske Forretninger, eller den haandværksmæssige Deel af Faget.

Hensigten med denne Indretning har været, saa vidt muligt at erstatte dette Savn, og Forstansderen er blevet foranlediget til at stifte den ved sit Dufte at gavne, og ved at være saa heldig at kunne erholde udmærket duelige Læreres Bistand, hvortil kom Eiendommens heldige Beliggenhed i den midterste Deel af Landet, og i en Egn, hvor, — endstjøndt Jordbruget, som udgjør Stedets udelukkende Erhvervskilde, har været nær ved at gaae tilgrunde, som en Følge deels af den alene paa den sieblikkelige Indtægt beregnede Driftsmaade, deels af uhel-

dige Conjuncturer og indtrufne Misvæxtaar, — al-
ligesvel yngre Godsbesiddere nu have begyndt efter
bedste Evne at arbejde fremad til et bedre System,
og hvor endogsaa Almuen synes at begynde at ind-
see Nødvendigheden af at tage mere Hensyn paa
Fremtiden, men desværre endnu besværligen maae
kjempe for at komme paa Fode efter den nyligt
overstandne Udfkiftning, af hvis Fordele de endnu
ikke have kunnet drage synderlig Nytte. Foretagens-
dets Vigtighed gjorde det til Gjenstand for Rigets
høilovlige Stænders Opmærksomhed, og Forstander-
ren benytter med Glæde denne Leilighed for at be-
vidne sin varmeste Tak til de høit oplyste Medbor-
gere, der saa velvilligen have antaget sig denne Sag,
samt for den smigrende Tillid, de isørigt have be-
haget at vise ham.

Det Tilskud, som er blevet bevilget af Rigets
Stænder, sætter ham nu istand til at kunne bekjendt-
gjøre for Almeenheden, at de nødvendige Lærere ere
ansatte, at Indretningen saavidt er fuldstændigt or-
ganiseret, som Eiden og hans private Midler hidtil
paa nogen Maade har tilladt det; at Elever mod-
tages forsaavidt der ere Pladser ledige, og at der,
med den ovenomtalte Underviisning for de dannede
Klasser, forenes den nødvendige Veiledning i det
praktiske Agerbrug for Sønner af Almuen, med
Hensyn til deres Bestemmelse enten til Ladefogder
og Avlskarle eller Gaardbrugere, hvorom der i Slut-
ningen af denne Udsigt skal tales videre.

Førend man gaaer til den nærmere Fremstilling af Planen for dette Institut, vil det ei være overflødigt, at fremsætte nogle Bemærkninger angaaende deslige Indretninger i Almindelighed. Blandt deres meest udmærkede Goder fortjener især at omtales, at Alt der concentrerer sig for at vække og vedligeholde Begynderens Lyst til Faget. Bibringelsen af de første Grunde, indtil Eleven begynder i nogen Sammenhæng at kunne overskue det Hele, kan, ligesom de første Forsøg med Redskabernes Benyttelse, maaskee have noget mindre indbydende; men Eleven høster her ikke alene Nyttens af et stadigt Samkvem med Lærerne, som ved Siden af deres Forelæsninger veilede baade hans Øvelser paa Marken og hans Læsning, men desuden vækkes ved Omgangen med Kammerater en indbyrdes Rappelyst, og Interessen for Sagen oplives. Iblandt de unge Mennesker, som fra forskjellige Dele af Riget, nogle maaskee endog undertiden fra fremmede Lande, her træffe sammen, gives der altid flere, som allerede ere mere fremmelige i Faget. Ved de uforbeholdne Raisonnements, som stadigen pleie at fremkaldes af deres ulige Anskuelser, vækkes Sindet til alvorligere Estertanke over de vigtigste Dele af Faget. Hertil bidrager desuden oftere indtræffende Besøg af erfarne Landmænd, der have Interesse for, med et opmærksomt Øie at følge Institutets Fremgang; og herved opnaaes for en Deel den samme Nytte, som ellers blot kunde høstes paa kostbare Reiser, eller ogsaa

forberedes Eleven til at kunne drage mere Nytte af fremtidige Reiser.

Hvad Landbrugs-Instituter i andre Lande have virket for Landvæsenvidenskabens og især for selve Agerdyrkingens Fremgang, derpaa kunde fremføres ganske forbausende Beviser, hvilket imidlertid her vilde lede til altfor stor Vidtlostighed.

Mogle have paaftaaet Nødvendigheden af flere Instituter her i Riget, i Betragtning af de ulige Localforhold i de forskjellige, ofte vidt fra hinanden fjernede Provindser; men denne Nødvendighed indtræffer først da, naar Antallet af de Elever, der melde sig, bliver for stort til at de kunne modtages ved eet. Har ikke det mögelinste Institut, — vistnok ved sin Forstanders Duelighed hidtil det meest udmærkede af alle — skjøndt der ved Mögelin kun findes et enkelt Slags Jordsmön, nemlig Sand, havt den meest velgjørende Indflydelse, ikke alene paa hele Preussen, men endog paa alle andre Lande, hvorfra Elever oftere ere det sendte? — Hos Lærerne bør forudsættes en omfattende Kundskab om forskjellige Provinders og Landes forskjellige Forhold, Jordbestaaffenhed og Driftsmaade, og de bør ligesaameget henvende Elevernes Opmærksomhed paa disse Uligheder, som paa hvad der i denne Henseende forefindes paa selve Stedet. Det var denne omfattende Kundskab, en Følge af hans gjennemtrængende Forstand og skarpe Sagttagelsessevne, til ligemed hans lange, paa Erfaring rige Liv og hans

udbredte Correspondence med alle udmærkede Landøkonomer i næsten hele Europa, som gjorde den afdøde Thæer i Sandhed fortjent til Vesternavnet. Gives der end Haa, maaskee i vor Tid Ingen, der i denne Henseende kan sættes ved Siden af denne med Rette berømte og almeenagtede Mand, bliver det dog altid Niemedet for ethvert velindrettet Landbrugsinstitut, at bibringe Eleverne saadanne grundige almeengjældende Anskuelser, som dem, ved hvis Udvikling han, især i de senere Aar af hans Liv, saameget har fremmet Landvæsenvidenskaben. Ved en saadan mere videnskabelig Underviisning, i Forening med praktisk Udvøvelse, bliver Eleven fremdeles sat istand til, selv at kunne, bedømme ethvert Localforhold, og indrette sin Driftsmaade derefter. Det med Institutet forenede Avlsbrug bør være i en Normal-Drift, i det mindste svarende til de derværende Forhold, ikke nogen Experimentalmark, hvorvel saadanne Forsøg, hvis heldige Udfald man har Grund til med Sikkerhed at forvente, netop der bør gjøres. Kun Den, som mindre har sat sig ind i Sagen, kan troe, at han der bør finde et Mønster, en Form, hvorefter det omliggende Rabolaugs Agerbrug nøiagtigt burde indrettes. Undertiden findes jo Forholdene paa nær ved hverandre liggende Eiendomme ligesaa ulige som i langt fra hverandre fjernede Provindsfer, og Landbrugets Udvøvelse beroer væsentligen paa almindelige Naturlove, som, under en duelig Veiledning, meget godt kunne indsamles

paa et enkelt Sted. Heraf kan man let indsee det Urigtige i den Mening, at særskilte Læreanstalter skulde være nødvendige for de forskjellige Egne. Nogle kunde igjen maaskee fristes til at troe, at ethvert ungt Menneske, som et Par Aar havde opholdt sig paa Institutet, maatte være duelig. Men Landvæsenet er nu blevet et saa vidtløftigt og sammentat Studium, at det ikke er tænkeligt, at danne Nogen til rationel Landmand, der savner Anlæg og Naturgaver. Et meget flittigt Studium vil være nødvendigt for Den, som, uden forudhvervede Kundskaber i Faget, i to Aar vil sætte sig ind i baade dets praktiske Udøvelse og videnskabelige Grunde; og som oftest vil et tredie Aar, tilbragt her, blive endnu til langt mere Nytte for den til egen Estertanke vakte Elev, end de to første. Den, som med det Forsæt, ret at benytte enhver Leilighed, der her tilbyder sig til hans Uddannelse, har gennemgaaet et fuldstændigt Cursus, og siden ved egen praktisk Øvelse videre har uddannet sig, vil imidlertid, især om han tillige har haft Leilighed til, med Opmærksomhed at bereise nogle af de Egne, hvor Agerdyrkningen har gjort særdeles Fremgang, snart opnaae den Grad af Duelighed, hvorved han kan blive et gavnligt Mønster for sin Omgivelse.

Vilkaar for Indtrædelsen som Elev.

For at faae Udgang som Elev ved dette Institut udfordres, at den Søgende, ved offentlig eller

privat Underviisning, maa have erhvervet den Grad af Dannelse, som sædvanligen opnaaes paa vore Gymnasier (Kundskab i andre døde Sprog, end Latin, fordres ikke, men derimod tages Hensyn til Kundskaber i Mathematik og de levende Sprog), at han er sig ret bevidst og har gjort sig rede for de Motiver, der føre ham herhid, og at han saaledes af egen Tilbøielighed og af fri Villie, samt af reen Lyst til Faget, har besluttet at hellige sig dette. *) — Det forstaaer sig saaledes af sig selv, at Eleven maae medbringe saavel en almindelig Dannelse som ogsaa en god Opdragelse, da det vilde afbryde den egentlige Underviisnings jævne Gang, om nogen væsentlig Tilretteviisning heri skulde gjøres nødvendig, især da Indretningen ikke er paa tænkt at skulle være nogen Opdragelsesanstalt. I hvorvel der i den Bekjendtgjørelse om dette Foretagende, som findes indrykket i "Allmänna Tidningar" fra Begyndelsen af sidstafvigte Januar Maaned, be-

*) Muligen kunde Noget finde Anledning til den Bemærkning, at Forbringerne med Hensyn til Elevernes forberedende Dannelse ere noget for store. — Erfaring vil heri, som i alt Andet, bedst vise, hvad herved kan være at forandre og rette; intidertid bør det erindres, at man ved Prøvelsen af Elevernes Kundskaber ikke har ifinde at gaae frem med yderlig Strenghed, og at, isærdeleshed hvad Latinen angaaer, ikke vil blive forlangt mere, end hvad der er nødvendigt til Opfattelsen af Terminologien i Landvæsnetts Hjelpevidenskaber.

fremtes en Alder af 18 Aar som Betingelse for Indtrædelsen i Institutet, hvilket skeete alene for ikke at udelukke nogen mere fremmelig Yngling, saa har dog Erfaring allerede vüist, at i Almindelighed alene den, som paa det nærmeste har opnaaet Myndighedsalderen, drager virkelig Nytte af Opholdet ved en saadan Indretning. Nogen forud erhvervet Rundskab i Landvæsenet ansees ikke som en næstergivelig Fordring. Hvad Frielever derimod angaaer,*)

*) Ifølge Hs. Majestæts naadige Beslutning er Antallet af Frielever bestemt til to, og af Frilærlinge (om hvilke der længere herne i denne Udsigt er særskilt talt) til tolv. Deres Antagelse skeer paa følgende Maade:

Med en Bekjendtgjørelse, som indrykkes i Statstidenden, underrettes Publicum om Antallet af de Fripladser, som ere ledige, om Tiden og Stedet for Ansøgningernes Aflevering, samt om de Betingelser, som derved ere at iagttage. — Institutets Bestyrelse underretter derefter dem blandt de Ansøgende, som kunne antages, om, at de inden en fastsat Tid maatte indfinde sig ved Indretningen. Udebliver Nogen uden at have anmeldt lovligt Forsald, ansees han at have tabt sin Ret til at indtræde for den Gang, og Bestyrelsen sørger da for, at den ledige Plads besættes med en anden. — Skulde det træffe, at der paa eengang meldte sig flere ikke betalende Elever eller Lærlinge, end der ved Institutet gives ledige Pladser at besætte, skal Bestyrelsen paa Stedet (Directionen over Institutet) snarest muligt anmelden saadant, og tillige indgive sit Forslag til Den, hvem Hs. Majestæt har overdraget Overopsynet over Institutet, og som da har at udvirke Hs. Majestæts naadigste Bestemmelse angaaende hvilke blandt de Ansøgende der i dette Tilfælde bør gives Fortrinet.

da er Hensigten med deres Antagelse, at danne dem til oplyste og practisk duelige Gods-Inspecturer og Avlsforvaltere. De kunne derfor alene modtages under den Betingelse, at de holde sig Forstanderens Anviisning nøie efterrettelig, især hvad Deeltagelsen i Agerbruget angaaer. Sundhed og Arbeidsdygtighed, der er nødvendig for enhver Landmand, maae udgjøre en Betingelse for deres Modtagelse, hvorfor det bliver nødvendigt, at de en kort Tid opholde dem ved Institutet, inden de kunne antages som faste Elever. For med Held at kunne bestyre en Eiendom udfordres nemlig en vis Taft, en Bedholdenhed og en Ordenssans, som ikke er Alle givet. Mange, som ere ganske duelige til andre Sykler, kunne findes mindre brugbare dertil; og en saadan Persons forlængede Ophold ved Institutet var derfor ikke hensigtsmæssigt. For Frieleverne bliver ellers, idetmindste for dem, som forhen ikke have været vant til Landvæsenets praktiske Sykler, tre Aars Ophold her nødvendigt til deres behørig Uddannelse; og naar de have erhvervet dem Duelighed i Redskabernes Benyttelse, bør de ogsaa assistere ved de yngre Elevers og Lærlinges Indøvelse deri, samt deeltage, efter den Anviisning, der gives dem, i Skæferiets Behandling, i Værkstedsarbejderne, i Bogføring o. s. v., og saaledes her practisk forberede dem for deres tilkommende Stilling. Over deres Fremgang holdes aarlige Examina, hvis Udfald indsendes til Den, som i saa Henseende af Regjerins

gen tilforordnes, og naar de endeligen, efter fuldendt Cursus, forlade Institutet, meddeles dem af Forstanderen et Vidnesbyrd om deres Duellighed og Brugbarhed.

Eiendommens Beskaffenhed.

Eiendommen Degeberg, beliggende ved Sven Benern, $1\frac{1}{4}$ Miil fra nærmeste Kjøbstad Lidköping, bestaaer, tilligemed den i $\frac{1}{2}$ Miils Afstand liggende Gaard Steensholm og hertilhørende Bøndersteder — hvorunder endnu ligge tvende tilgrændsende Boelsteder, som ere overdragne i Forpagtning paa 30 Aar, — af noget over 1700 Edr. Land, hvoraf omtrent 300 Edr. Agerland ere under Drift ved selve Gaårdene (noget mere tages ind til egen Brng, naar de underliggende Bønderjorders Udskiftning, som nu foretages, er fuldbyrdet), med forskjelligt Jordsmøn: fast Leer og Leeruld paa Leerbund er det fremherskende. Da Stedet først for faa Aar siden kjøbtes af den nærværende Eier, med forfaldne Bygninger og udmarvet Jord, og da de senere Aar have været særdeles uheldige for Agerbruget her i Egnen, saa begynde Resultaterne af de indførte Forbedringer først nu at vise sig.

Institutets isolerede Beliggenhed medfører, at der kun gives liden Leilighed til sædvanlige Udspreddelser. Dog tilbyde flere større Eiendomme, nærmest i 2 Miils Afstand, Leilighed for Eleverne til, i den behageligste Aarstid, at foretage interessante og lærerige Excurtioner, da disse Eiendomme ud-

mærke sig deels ved ganske forskjelligt Jordsmøn, deels ved de nyligen der med Omhu indførte Forbedringer, især hvad Faareavlen angaaer.

Allerede findes en Samling af forbedrede Agerdyrkningsredskaber, som stadigen benyttes, tilligemed et Bærksted for deres Forfærdigelse; ligeledes have Udgang til de bedste svenske og udenlandske Forfatters Bøger over Landvæsenet og de dermed forbundne Fag. Naturhistoriske Samlinger findes ogsaa; og alt dette skal, saavidt det gjøres fornødent og dertil findes Udveie, forøges.

En større Hovedbygning, som indeholder 15 Værelser, foruden de, der ere nødvendige til Huusholdningen, er nylig opført. Da imidlertid nogle af disse Værelser benyttes saavel af Forstanderen som Lærerne, og der kun endnn have et lidet Sidesløi for det øvrige Personale, derunder indbefattede Lærlingene af Bøndestanden, saa bliver der, naar Læsesalen og Localet til Samlingerne fraregnes, alene 9 à 10 Værelser tilovers for Eleverne, hvorfor det indtil videre ikke er muligt at give enhver af Eleverne et særskilt Værelse, men i det mindste i nogle ville to komme til at bo sammen. Saasnart det kan skee, agter man fremdeles, istedetfor det nærværende Sidesløi, at opføre et større, hvori der skal skaffes mere Plads saavel for Eleverne som for Lærlingene.

Lærecurso.

Som der allerede er meldt i den Fremstilling

af dette Instituts Oprettelse, der i Februar Maaned 1834 udgaves i Trykken, vil Forstanderen selv foredrage et praktisk Cursus i den egentlige Landhuusholdningslære. Herved lægges til Grund Thaers Forelæsninger ved Mogelin, bearbejdede efter Sverrigs Forhold, og med stadigt Hensyn til de Oplysninger, man finder i de bedste nyere praktiske Skrifter, og til de senere Forandringer, vort Sag er undergaaet.

Foredraget indbefatter fornemmeligen:

Agronomie eller Læren om Agerjordarterne, deres Bestanddele og forskjellige Bestaaffenhed efter de klimatiske og andre foranderlige Forhold, som indvirke paa dem.

Agrifkultur; Agerdyrkningsredskaber, Agerens Behandling, Hegn og Fred, Vandafledning, raee Jorders Opdyrkning, Læren om Gjødning, de animaliske, vegetabiliske og mineraliske Gjødningsstoffes Egenstaber og fordeeltigste Anvendelse.

Plantekulturen; indbefattende de forskjellige Sædarters, Fodervæxters og Handelsplanter's Dykning og Høst, Engkulturen, Engvanding, og Græsmarkens Behandling.

Huusdyrenes Røgt og Behandling i Almindelighed, og det Specielle angaaende Dvæg og Faareavl, Hesteopdræt, Svineavl m. m.

Økonomie, Agerens Inddeling, og den vigtige Lære om Vexeldrift; Jordens Udsugning ved Afgrøderne og den nødvendige Erstatning ved

Gjødning; Avlsbrugets hele Bestyrelse, og Arbeidet saavel i Almindelighed, som i de enkelte Grene; dets rigtige og fordeelagtigste Anvendelse, hvorefter Grundene for et velindrettet Landbrugs; Bogholderie forklares.

Landeiendommens Burdering, som forudsætter Kundskab om de foregaaende Gjenstande, foredrages, ligesom der ogsaa siden meddeles Anvisning til Landbrugs; Architecturen.

Huusdyrene og fornemmelig Faareavlen tjænes særdeles Opmærksomhed, da Institutet kraftigen bør medvirke til at udbrede Kundskab om disse for vort Land saa vigtige Gjenstande. Det ved Degeberg værende kongelige Stamskæferie for Southdownfaar og Electoralstokken paa Steensholm give Leilighed til practisk Behandling af og Øvelse i Skæferivæsenet.

Læreren i Landbrugets Hjelpevidenskaber holder om Vinteren Forelæsninger over Mathematik og Physik, tre Dage om Ugen, og de øvrige Dage over Agrikulturchemie og chemisk Technologie; om Sommeren i Botanik, Plantefysiologie, og, efter et tilstrækkeligt forberedende Cursus i den rene Mathematik, i Landmaaling, Mechanik og Hydrostatik. Det er naturligt at der i og udenfor Forelæsnings; timerne anstilles Experimenter, i hvilke Eleverne deeltage for des klarere at opfatte Theorien, og at man under Foredraget af de særskilte Videnskaber altid beholder Landoekonomien for Øie, som ved

disse Videnskaber's forenede Lys skal bringes til en fri og sikker Udvikling. *)

I Slutningen af det toaarige Cursus læses Statistik og det vigtigste af Kameralvidenskaben, paa det at Unglingen, naar han forlader Institutet, kan kjende Tilstanden og Formen af det Samfund, hvis materielle Kraft han, ved sine Indsigter og sin Glid, skal søge at forhøie.

Da der til en grundig Indsigt i Landbruget uundgaaaeligen udfordres, at være vant til, selv at tage virksom Deel i ethvert af dets høist forskjellige Arbeider og Syssler, og ved længere Ovelse at erhverve sig Færdighed i ethvert Redskabs Benyttelse, saa bør Eleverne anvende den største Deel af Sommeren til praktiske Ovelser paa Marken, især da den uafbrudte Fortsættelse af disse Ovelser er aldeles nødvendig, for at faae en nøiagtig Oversigt over Faget i dets Heelhed, og for tilgavn's at kunne høste Nytte af de mundtlige Foredrag. Den praktiske Lærer er bestandigt tilstede ved disse Ovelser.

Hr. Johnsen, der i Skaraborg Lehn og Wermland er engageret til at forestaae Vandudgravninger og Anlæg til Engvanding, har desuden paa:

*) Da den praktiske Ovelse og Opfattelse af Landmandens Haandtering udgjør Hovedformaalet for Indretningen, saa forstaaes det af sig selv, at det ikke er Hensigten at udstrække Underviisningen i disse Videnskaber videre end til de Elementer, i hvilke enhver dannet Landmand bør have en klar Indsigt.

taget sig at give særskilt praktisk Veiledning i disse vigtige Dele af Jordbruget, idet han en Maaned aarligen i dette Niemed opholder sig paa Institutet.

I Forstværnen gives Underviisning efter de bedste Skrifter i Faget, og der frembyder sig Leilighed til at erholde praktisk Veiledning af en her i Eggen boende Forstmand.

Da Veterinairvidenskaben er bleven endnu vigtigere for Landmanden, efterat man har begyndt at vise Faare og Kvægavlen den tilbørlige Opmærksomhed, saa skulle disse Dyr's Sygdomme udgjøre Gjenstanden for særskilte Forelæsninger, og ligeledes en Dyrlæge ansættes ved Institutet.

Haven, der nu er i den samme Tilstand, som almindeligt ved Eiendomme her i Eggen, skal, saasnart en duelig Gartner er hidkommet, blive forøget med en Planteskole, og en liden botanisk Have, hvilken sidste skal staae under den Lærers Tilsyn, som med Eleverne gennemgaaer en kort Fremstilling af Havedyrkingen. Gartneren skal give Veiledning i det, der angaaer Frugttræers Opelskning og Behandling samt forøvrigt i alt hvad Eleverne ad denne Vej kunne ønske at gjøre sig practisk bekendte med.

Ved Eiendommen føres et nøiagtigt Landbrugsbogholderi, hvori Eleverne gives Leilighed til at deeltage, for deri at opnaae den fornødne Færdighed.

Det for Vintersemestret bestemte Lærecursus tager sin Begyndelse fra d. 1ste October, og det for Sommeren fra d. 1ste April, hvorfor Alle, som

ønske at benytte Institutet, maae indfinde dem der til de anførte Lider, og helst d. 1ste October; og Betalingen vil derfor, ifølge 2den §. af nedenstaaende Bestemmelser, blive beregnet fra de nævnte Dage.

Institutets Bestyrelse.

Ifølge de af Regjeringen givne Forskrifter vil Overopsynet over Indretningen blive ført af den Mand, som dertil af Hans Majestæt Kongen tilforordnes, for at den som en offentlig Indretning kan staae aaben for Regjeringens Tilsyn. En Comitee, for nærværende Tid bestaaende af Landskøbingen i Lehnet, som Ordfører, og tvende af ham, i Forening med Forstanderen, for tre Aar valgte Godsbesiddere, er desuden udnævnt til at sammentræde idetmindste fire Gange om Aaret for paa selve Stedet at indhente Kundskab om, hvorvidt Alt findes i den tilbørlige ordnede Gang, og dertil noie at paasee, at Tilskuddet fra Statskassen hensigtsmæssigen anvendes, samt at Indretningen i øvrigt svarer til den Hensigt, hvori den er stiftet; og herover afgiver da Comiteen sin Beretning til den Mand, hvem Overopsynet er betroet.

Alle Breve til Institutet, Ansøgninger om Antagelse som Elev eller Lærling, samt om Frielebspladser, adresseres til Directionen for Landbrugsinstitutet paa Degeberg pr. Lidköping. Denne Direction, bestaaende af ovennævnte Comitee, tilligemed Indretningens For-

stander, undersøger de indkomne Ansøgninger og er bemyndiget til at antage Frielever og Lærlinge. *)

Læreres Antagelse, det nærmere Oplysning over Institutet, samt Eiendommens Forvaltning og Brugsmåade, bliver altsammen Forstanderens og Eierens egen Sag.

Ikke for at indskrænke nogen Enkelt's Frihed, men for at enhver Elev kan desbedre have Leilighed til, uhindret og uforstyrret at hellige sig sine Studier, og at kunne drage fuld Nytte af de praktiske Øvelser, uden skadelig Afbrydelse i de landlige Arbeiders jevne Gang, — for nærmere at bestemme Betingelserne for Indtrædelsen og Opholdet her paa Stedet, samt for i Almindelighed at give Indretningen en mere ordnet Tilstand, fastsættes til næste Jagttagelse følgende

Bestemmelser,

hvilke enhver, idet han indfinder sig her, ansees at have underkafstet sig.

§ 1.

Ansøgningen om at faae Udgang som Elev bør af Den, der endnu staaer under Værgemaal eller Formynder, bilægges med Vidnesbyrd om Kundskab og Opførsel, enten fra en bekjendt Læreanstalt, eller fra den enkelte Lærer, af hvem den Ansø-

*) For saavidt Antallet af de Søgende ikke er større end Antallet af de ledige Pladse. — I modsat Tilfælde indstilles Sagen til Hans Majestæt Kongens naadige Afgjørelse, paa den Maade, som Noten Side 20 oplyser.

søgende sidst har nydt Underviisning. (Ansøgninger fra saadanne ældre Personer, som allerede ere indtraadte i det praktiske Liv, og ønske at faae Udgang til Institutet, enten for en kortere Tid eller som Elever, afgjør Forstanderen, efter de i ethvert Tilfælde forekommende Omstændigheder). Som Elever betragtes ikke andre end de, som ved deres Indtrædelse erklære dem villige til at forblive ved Indretningen under hele den for et Læreкурс bestemte Tid af to Aar.

§ 2.

Betalingen er 300 Rdlr. Bco. (225 Rbdlr.) aarlig, og vil, uden Hensyn til Elevernes Indtrædelsesdag, blive at beregne fra 1ste October og 1ste April, samt erlægges forskudsvis for hvert Halvaar. Derfor erholder Eleven Underviisning, Bærelse, Kost og Opvartning; men forsyner sig selv med Sengetæppe, Lagener, Trækkepudevaar, Haandklæder og Badst (hvortil der er gjort Anstalt), ligeledes med Skrivematerialier og de ved Institutet nødvendige Bøger.

For den, som ønsker at have et af de større Bærelser for sig alene, hvorved Pladsen optages for en anden Elev, vil Betalingen særskilt blive at bestemme af Forstanderen, forsaavidt der gives Leilighed til at overlade et saadant Bærelse. Hvergang Eleven erlægger Betalingen for et forestaaende Halvaar maa han erklære, hvorvidt han efter Halvaarets Udløb agter at blive eller ikke. — For andre Personer, som ønske at opholde dem ved Institutet

i fortere Tid end et halvt Aar, for der at erholde Underretning i et eller andet Tilfælde, bliver Afgiften 12 Rdr. Bco. om Ugen.

§. 3.

For omhyggelig Behandling af de Ting, som overlades til Elevernes Afbenyttelse, ere Eleverne ansvarlige, og enhver Beskadigelse derpaa under Elevernes Hænder, bør han erstatte.

§. 4.

Tobaksrøgning i Nærheden af Lader, Stalde og Udhusene tilstedes ikke under nogetsomhelst Paaskud, og isørigt paaligger det enhver især at iagttage den største Forsigtighed med Ild; ligesom heller ikke nogen maa have ladet Gevær i sit Bærelse.

Da Jagten er en Udspreddelse, hvorved Tid bortødsles, som her nyttigere kan anvendes, maae Eleverne for det meste give Slip paa denne Fornøielse, hvorfor det bliver saa godt som til ingen Nytte at medtage Skydegevær og Hunde, især da disse sidste ikke maa findes ved Gaarden uden udtrykkelig dertil givne Tilladelse.

Da Raartspil er et Tidssfordriv, der endnu mindre kan billiges, saa kan alt saadant ikke tilstedes her. Ligeledes maa enhver afholde sig fra saadanne larmende Fornøielser, som kunne forstyrre de Andres Studier og Øvelser.

§. 6.

Bed Juletid bliver tre Ugers, og i den varmeste Sommertid sex Ugers Ferie; dog beroer

det paa enhver især, om han under disse Frier vil blive ved Institutet eller ikke.

§. 7.

Den, som ønsker, for kortere Tid at reise bort fra Institutet, bør tilkjendegive saadant for Forskanderen.

§. 8.

Eleverne maa ganske rette dem efter den her indførte Leveorden, at nemlig Kaffe serveres om Sommeren Kl. 5, om Vinteren Kl. 6 om Morgen, Frokost Kl. 8½, Middag Kl. 1, Vesperkost Kl. 5 Eftermiddag, og Aftensmad Kl. 8. Brugen af Brændeviin og andre spirituøse Drikke, undtagen som Medicin, finder ikke her Sted, og den heldige Virkning deraf har man allerede sporet i den større Orden og Raskhed, hvormed Tjenestefolkene udføre deres Arbeide.

§. 9.

Bed Deeltagelsen i de praktiske Øvelser er det nødvendigt, for at forebygge en høist skadelig Afbrydelse i de ved Uvlisbruget forefaldende Arbeiders jævne Gang, at Eleverne nøiagtigt underkaste dem den praktiske Lærers Anviisninger. Af samme Grund maa ogsaa den Regel iagttages, at enhver, som vil øve sig i noget Slags Arbeide, tilkjendegiver ved dets Begyndelse hvortlænge han vil vedblive dermed, for at en Anden kan holdes rede til at tage fat naar Eleven holder op. Morgen- og Eftermiddagstimerne skulle fornemmeligen anvendes til disse

Øvelser; Liden dertil bestemmer isvrigt den praktiske Lærer. Eleverne bør altid iagttage den Forsigtighed, ikke at dadle eller irettesætte nogen af Arbeidsfolkene. Derimod staaer det enhver frit for, om han troer at bemærke at noget gaaer urigtigt til, da at anmeldte dette for Den, som er overdraget at styre Arbeidet.

§. 10.

Forelæsnings-Timerne bestemmes for enhver Aarstid efter den Leilighed, som den frembyder til praktiske Øvelser, og til hvilke Lider disse sidste kunne udføres, vil som oftest beroe paa Veirliget og andre i ethvert Tilfælde indtræffende Omstændigheder.

§. 11.

Haven staaer aaben for Elevernes Underviisning.

§. 12.

Skulde det, imod Formodning, hændte sig, at nogen Elev ved sin Opførsel paa en eller anden Maade indvirker forstyrrende paa den her vedtagne Orden, da bortvises han snarest muligt.

§. 13.

Med de betalende Elever, som ønske at erholde Vidnesbyrd fra Institutet, anstilles aarligen, eller idetmindste ved Slutningen af deres Cursus, Examen i Alt, hvori de ere bleve underviste og indøvede. Betingelser for og Hensigten med Imodtagelsen af Lærlinge af Bondestanden.

Den med Institutet forenede Underviisning for

Almuen til vordende Volskarle og duelige, øvede Arbeidere, maa betragtes som en aldeles særskilt, for sig bestaaende Indretning.

At meddele unge Mennesker af den arbejdende Klasse nogen theoretisk Kundskab i Landoekonomien, vilde være et aldeles hensigtsløst Foretagende(?) Desto vigtigere bliver det derimod, grundigen at indøve dem i den haandværksmæssige Deel af Faget. Deels bliver dem den heri erhvervede Duelighed af største Nytte, om de selv skulde faae en Gaard at drive, deels kunne de derved forberedes til at tage Tjeneste ved større eller mindre Volsbrug som duelige Volskarle, til hvilke Landmanden hos os har saa stor Trang. Til at kunne benytte sig af denne Underviisning fordres derfor, at de maae være fuldkomment arbejdsdygtige og allerede forud vante til Markarbejde; ogsaa modtages saadanne Lærlinge alene paa den Betingelse, at de undertaaste dem de for Tjenestetjendet gjeldende Forskrifter.

En Lærer skal stadigen have Tilsyn med dem, og undervise dem i alle nødvendige Haandgreb ved Redskabernes Benyttelse og i Landbrugets praktiske Udsøvelse i Almindelighed, saavidt de i den for Opholdet her bestemte Tid af to Aar kunne opfatte denne Veiledning. Paa de Tider af Aaret, der leves fra vigtigere Arbejder, skulle de øves i Skrivning, Regning, samt simplere Bogføring, og derhos de væsentligste Grundsætninger for Jordens rigtige Dykning, Planteculturen og Husdyrenes

Alle mundtlig forklares dem. Deres Skrives
øvelser komme fornemmeligen til at bestaae i Op-
tegnelser over disse sidste Gjenstande, hvorfor det
ligeledes bliver en Betingelse for deres Antagelse,
at de forud have lært at skrive nogenlunde.

Sols saadanne Lærlinge erholde fri Uunderviis-
ning. For alle over dette Antal erlægges, ved halv-
aarlig Forudbetaling, 66 Rdlr. 32 Sk. Bco. om
Aaret, hvorhos de og selv forsyne dem med det
nødvendige Sengelinned. Vidnesbyrd om deres Op-
førsel og Brugbarhed tilligemed Præstebeviis maa
følge med Ansøgningen om at blive antaget, og
denne indleveres til Directionen for Institutet. Den
yngste Alder for dem, der antages er, 18 à 20 Aar,
alt eftersom Subjectet er mere eller mindre uddans-
net, og Lærlingene antages i den Orden, de an-
meldes og af Directionen blive befundne værdige.
Ingen Deel af Landet har i denne Henseende no-
gen Forret, men det staaer alle Duelige frit for
at indfinde dem her, forsaavidt Pladsen tillader det.

Da det vilde være hensigtsløst, om Lærerne
spildte Tid paa Lærlinge, som befindes at mangle
tilstrækkelig Fatteevne, og da den, som viste en slet
Opførsel, vilde forstyrre den indførte Orden og de
Øvriges Fremgang, saa er det nødvendigt at saas-
danne Lærlinge strax fjernes fra Institutet, hvors-
om Forstanderen bestemmer hvad der i ethvert Til-
fælde bør skee.

Flere have yttret det Ønske at kunne hidsende

Personer af Arbeidsklassen, som vare noget mere fremmelige, i den Tanke at uddanne dem til Forvaltere paa mindre Gaarde. Da disse fordre mere Opmærksomhed, saa maa en høiere Betaling for dem erlægges, hvilket nærmere bestemmes af Directionen.*)

For Lærlingenes Indtrædelse blive de sædvanlige Skiftetider de meest passende Terminer.

Hensigten med Frilærlingspladsene er, at mindre Bemidlede af Almuen kunne sende deres Sønner til Indretningen. Kun da, naar ikke alle disse Pladse ere optagne af saadanne, staaer det ogsaa andre frit for, at benytte dem af den Fordeel, at kunne hidsende saadanne unge Mennesker, som de agte i Fremtiden at benytte som Udskaarle eller i andre Forhold.**)

Efter Landhuusholdnings-Selskabets Foranstaltning have Landvæsen'scommissair G. Michelsen og Selskabets Secretair i Sommeren 1835, og Cand. Philos., Forpagter N. B. Krarup i Sommeren 1836 gjort et kort Besøg paa Degeberg, for paa selve Stedet at indhente nærmere Efterretninger om det derværende Institut, hvorover man først efter Sidstnævntes Tilbagekomst modtog den ovenfor meddeelte

*) Huusrummet og Institutets øvrige Forhold tillade kun at modtage et meget ringe Antal af saadanne Subjecter.

**) Hvad der videre angaaer Frilærlingens Antagelse er omtalt i Noten Side 20.

Prospectus. Af disse Mænds til Selskabet indgivne Beretninger om Institutet meddeles Følgende.

I Institutets Bestyrer, Hr. E. Nonnen, som modtog os med megen Forekommenhed, fandt vi en fleersidig dannet Mand, der er i sine bedste Aar og som tidligt, og af Tilbøielighed, har offret sig Landøkonomien, hvori han ved Reiser i Lydsland, Frankrig, England og Skotland har erhvervet sig omfattende Kundskaber. Paa Moglins Institut har han, medens Statsraad Thaer levede, tilbragt et Par Aar, og dette Institut har været ham et Forbillede ved Oprettelsen af det Degebergske.

Eiendommene Degeberg og Steensholm med Underliggende kjøbte han i 1828 for 50,000 Rdlr. Banco (37,500 Rddlr.), hvilken Sum Regjeringen har forskaffet ham tilkaans i Banken imod Prioritet i Eiendommene. Begge Gaardene have tilsammen 300 Edr. Agerland og ere af lige stort Areal. Den frodige Væxt, saavel af Korn, som af Klexer og Græs, vidnede om den Omhyggelighed og Ansirængelse, som af Eieren er anvendt for at bringe disse, tilforn udmarvede Jorder under den skønne Cultur, hvori de nu befinde sig. Koer og Bøtter dyrkes paa skotsk Maade og udsaaes med Maskine. Driftsplanen opgav han som følger: A. Paa Degeberg: a. 40 Edr. Land god Leerjord: 1. Kartofler og Koer; 2. Byg; 3. Klexer i første Rotation, men siden hverandengang Bikkehavre, eller, om det blev for nødent, reen Brak; 4. Rug og Hvede. b. 80 Edr.

Land bindende Leerjord: 1. reen Brak; 2. Rug og Hvede; 3. Klexer; 4. Klexer; 5. Hvede eller Erter; 6. Havre (Saaledes omtrent, dog ikke fast bestemt). c. 30 Edr. Land skjøer Leerjord, tildeels noget sandig: 1. Brak i første Rotation, men siden Kartofler og Roer; 2. Baarsæd, 3, 4 og 5. hvid og rød Klexer, blandet med Thimotei og Raigræs; 6. Havre. B. Paa Stensholm: a. 100 Edr. Land, stærk Leerjord, drives ligesom Afdeling b. paa Degeberg; b. 50 Edr. Land, magert Leer: 1. Brak; 2. Rug eller Hvede; 3, 4 og 5. Hvidklexer, blandet med Thimotheigræs; 6. Havre. — Besætningen paa begge Gaardene bestaaer i: 1. et Stamschæferi, der tæller circa 250 Faar og Lam, deels af ægte Escurialrace, indkjøbte i Sachsen, af vor Landsmand Directeur Hofman fra Fyen, deels af Southdownracen, indkjøbte i England. Dette kostbare Schæferi tilhører Regjeringen, men er overladt Hr. Nonnen paa billige Vilkaar, og behandles med særdeles Omhyggelighed. 2. nogle og tredive Køer og Qvier af engelsk Race, skønne Creature, dog neppe bedre end vort gode jydskt Qvæg. 3. 16 Heste og 24 Trækstude. Hele Besætningen var i god Foderstand.

Et Beviis paa, at Sverrigs Rigsstænder og Regjering erkjender en landoeconomist Læreanstalts almene Vigtighed, er den Omstændighed, at Hr. Nonnen er af Statskassen bevilget et Tilskud af 5000 Rdlr. Bco. (3750 Rbdlr.) aarlig deels til Læreres Lønning, deels for Fri-Elever og Fri-Lærlinge.

Underviisningen er fordeelt imellem følgende faste Lærere:

Hr. Nonnen holder selv Forelæsninger over Landhuusholdningen og over Læren om Huusdyrenes Behandling.

Cand. pharmaciæ Landin, fra Stofholm, er Lærer i Hjælpevidenskaberne; hans Gage er 400 Rdlr. Bco.

Hr. Jansen, Veterinair fra Skara, læser over Huusdyrenes Sygdomme samt forestaaer Smedien. Han har 250 Rdlr. Bco. aarlig.

Hr. Skinner, en indfødt Skotlænder, er Lærer i Praktiken, og forestaaer derhos Uoltingens Bestyrrelse og Værkstedet til Redskabers Forsærdigelse. Hans Gage er 300 Rdlr. Bco. aarlig.

Hr. Lindberg, Institutets Bogholder og Kasserer, underviser i Bogholderiet. Han har 200 Rdlr. Bco. aarlig.

Disse Lærere have desuden Bolig og Alt frit i Huset.

I Sommeren 1835 befandt sig ved Institutet 12 Elever, men i Sommeren 1836 var Tallet allerede steget til 21 Elever, deriblandt flere unge Adelsmænd og et Par Udlændinge. — Af Læringerne vare der i 1835 8 og i 1836 12. Harmonie og en god Tone hersker saavel imellem Eleverne indbyrdes, som imellem dem og Lærerne. At hine og disse daglig spise ved samlet Bord baade Morgen, Middag og Aften, bidrager ogsaa til at ved:

ligeholde det fortroligere Familieliv, — om man tør kalde det saa, — der gjør Opholdet ved en saadan Læreanstalt mere tiltrækkende.

Den 10de Juni 1836 affholdtes Examen, hvor: til kun de fire Fri-Elever indstillede sig. Mærkeligt nok, at ingen af de private Elever vilde forskaffe sig den anbefaling, som det vilde være at have bestaaet i denne Examen. Den gamle Statsraad Poppius fra Stofholm og de øvrige Medlemmer af Institutets Direction vare tilstede, foruden mange Andre, som af Interesse for Indretningen havde indfundet sig. — Samme Dags Eftermiddag var der Faareauktion, hvorved opnaaedes en Gjennemsnitspriis af omtrent 20 Rbdlr.

Henseende til Lærlingenes Dannelse, da synes det ikke ganske at kunne bifaldes, at denne er næsten udelukkende reenpraktisk. Vel øves de om Vinteren i Skrivning, Regning og Bogføring, men det vilde uden tvivl være hensigtsmæssigt, at de efter en passende Lærebog veilededes til at opfatte de almindelige Grundsætninger for et godt Agerbrug, da de ellers, naar de kom til at virke paa egen Haand, under Forhold, der muligt kunne være meget afvigende fra dem paa Lærestedet, lettelig staae raadvilde og ere udsatte for Misgreb. — Ilandt den svenske Bondestand, som formeentligen i det hele staaer paa et lavere Trin af Oplysning, end den danske, har der forresten hidtil kun viist sig ringe Sands for at benytte denne Leilighed til

Uddannelse, og derfor er Concurrencen om Antagelse iblandt Institutets Lærlinge af Almueklassen kun liden. Da Sagen om den, Institutet tilstaaede aarlige Understøttelse foretoges af Rigsstænderne, vare næsten alle Medlemmerne af Bondestanden derimod, og det skal kun have været med Overvægt af een Stemme at Sagen gik igjennem.

Experiment: eller Forsøgsblodder fandtes ikke ved Institutets Agerbrug, og oekonomiske Hensyn ville vel ogsaa gjøre det til Pligt baade for Forstanderen selv og imod Institutet, at ske kostbare Forsøg, hvis heldige Udfald ikke ved sikke Erfaringsdata ere stadfæstede.

I det Hele befandt vi Institutet saare vel indrettet og i god Gang, frembydende den bedste Leilighed for Eleverne til ikke blot at tilegne sig Agerdyrkingens Theorie, men ogsaa gjøre sig bekendte med et paa rationale Principer begrundet Agerbrug, der bestyres med udmærket Indsigt og stræng Orden, og ved hvilket de fortrinligste nyere Redskaber anvendes. Ved Elevernes Indøvelse i disses Brug og i andre forefaldende Markarbejder sørges der saavidt muligt for, at hver Eleve faaer sit særskilte Stykke at behandle fra først til sidst. — Det tør antages, at denne Læreanstalt vil for Sverrigs Agerbrug kunne have indgribende gode Følger. At den efter en saa kort Tilværelse allerede er i lovende Fremgang, kan, foruden Bestyrerens Duelighed og levende Interesse for Sagen, vel ogsaa for en Deel

tilskrives den levende Sands for et bedre Agerbrug, der er vaagnet iblandt de høiere Klasser af det svenske Folk. Som bekjendt have Naturvidenskaberne alt længe hørt til Nationens Yndlingsstudier, og et Næringsfag, der knytter sig saa noie hertil, maatte derfor lettere finde velforberejede og flittige Udøvere.

III.

Om den landoekonomiske Lærestalt i Darmstad og Kranichstein. *)

De landoekonomiske Lærestalters Væsen og Fremgang forekommer os at være en Gjenstand, der fortjener særdeles Opmærksomhed; thi hvad er vigtigere for det menneskelige Samfunds Opretholdelse og Velbefindende overhovedet, saavelsom for det enkelte Individ, end at Ungdommens Dannelse tager en heldig Retning; hvad kan altsaa, med Hensyn til den landoekonomiske Haandterings Fremblomstren, være vigtigere, end den Dannelse, som vi meddele dem af den yngre Slægt, der tænke at opoffre sig for dette Næringsbrug; hvad kan vel være Faderen eller Formynderen mere magtpaaliggende, end at vide ad hvilken Vej det til hans

*) Af: Allgemeine Wochenschrift für Land- und Hauswirthschaft, herausgegeben von E. v. Ladigeb. 1ster Jahrgang, 1835.

Omsorg betroede unge Menneske, hvis Bestemmelse er at vorde Landmand, sikkert fores Maalet imøde.

Er nu end den ofte førte Strid: om den vorde Landmand helst bør gives en ikkun reenpraktisk eller en tillige videnskabelig Dannelse — endnu ikke fuldkommen udfægtet (hvad der ikke hidrører fra Sagen selv, men fra de Stridendes eensidige Anskuelse), saa drage dog de Insigtsfulde og Fordomsfrie ikke længere i Tvivl, at en blot empirisk Dannelse ikke er tilstrækkelig for Den, som vil være Landmand i Ordets fulde Betydning, og ikke blot en haandværksmæssig Landbruger paa den Plet, hvor han af Skjæbnen hensættes. Ogsaa viser det sig, at de landoekonomiske Lærestalter i Lydsland efterhaanden vinde bedre Fodfæste, og Tilgangen overhovedet regnet, stedse blive talrigere besøgte; tillige seer man, og dette er vel Anledningen til den nys anførte Kjendsgjerning, at et altid større Tal af dygtige unge Mennesker, som ere udgaaede fra hine Anstalter, træde over i det praktiske Liv og virke med Driftighed og Held.

Det bliver heraf en Selvfølge, at saadanne Lærestalters Væsen og Fremgang maa have fleersidig Interesse, ligesom det ogsaa er indlysende, at det saare meget beroer paa deres Indretning og Bestyrelse, saavel som paa den af begge fremkaldte herskende Aand ved slige Anstalter, i hvorvidt de svare til deres Hensigt, og nærme sig det Formaal, som man dermed har havt for Øie.

Vi meddele derfor en kort Beskrivelse af det Institut af denne Art, der er os nærmest. Dets Stifter og Bestyrer er Oekonomieraad Pabst; det er etableret halvt i Darmstadt, halvt i det nær liggende Kranichstein. Efterat han, fra den Post, som han i længere Tid beklædte ved det württembergske Institut i Hohenheim, først som Bogholder og Medbestyrer af Ulsbruget, siden som Lærer i Hovedfaget, — var i Aaret 1831 bleven kaldet herhid som bestandig Secretair ved den nyoprettede landoekonomiske Forening for Storhertugdømmet Hessen, begyndte han i Vinteren 1831—1832, deels af Tilbøielighed, deels efter fleersidige Opfordringer, med Regjeringens Samtykke at holde Forelæsninger over Landoekonomie, og bragte dermed ogsaa Forelæsninger i Hjælpevidenskaberne i Forbindelse, saasnart han var saa heldig at finde nogle dygtige Mænd, der kunde assistere ham som Medlærere. — At han ikke selv havde noget Agerbrug til fri Raadighed, var ham et føleligt Savn; de unge Mennesker, der søgte hans Veiledning, maatte han om Sommeren see at faae anbragte hos praktiske Landmænd; men i 1833 overdrog Storhertugen ham i Forpagtning det nær herved Darmstadt liggende Chatolgods Kranichstein, paa omtrent 400 Morgen, og senere meddeelte ham Tilladelse til at tage Bopæl paa Gaarden og forlægge Læreanstalten derud om Sommeren. Derved fik nu Anstalten en bestemt Skikkelse, hvorom vi her ville give nærmere Forflaring.

Institutets Formaal er at give et til en vis Mængde indskrænket Antal unge Mennesker, som ere bestemte til Landvæsenet og i sin Tid til at overtræde i det praktiske Liv, som Eiere, Forpagtere eller Forvaltere af større eller middelsstore Landeiendomme, en saadan Uddannelse, som, ifølge Tidsomstændighedene, og ved den Fremadskriden, som alle Haandteringer gaae imøde og som allerede spores i det første af dem alle, Landbruget, alt mere og mere erkjendes for nødvendig, paa det at disse Lærlinge, efterat være udtraadte af Institutet og, som Medhjælpere, Underforvaltere eller Volenteurer paa større Gaarde, have fuldendt deres praktiske Indøvelse i Avlsbruget og dets Ledelse, kunne, i Forhold til deres personlige Eener, vorde det Kald voxne: som dygtige, theoretisk og praktisk dannede Landmænd at overtage og paa en indbringende Maade at drive Jordbrug, under forskjellige Sted- og Tidsforhold, og saaledes baade for sig selv begrunde en lykkelig Existens og tillige med Tiden væsentligen bidrage til Culturens Fremme i den Egn, hvor de leve og virke.

Naar nogen Tid er gaaet vil man ogsaa, efter Gorseieres og Landmænds Forlangende, paa billige Vilkaar antage sig Ladefogeders, Avlskarles, Skæferes Underviisning i enkelte Gjenstande, eller og modtage Sønnen af Landstanden til Dylærelse.

Efter de mangfoldige, under de forskjelligste Forhold modnede Foringer, som Institutets Bes

styrer har erhvervet, vil den bedste Methode for den til Landmand bestemte, med de fornødne Skolekundskaaber forsynede Ynglings Uddannelse være den: at han nogen Tid, saasom et Aar, eller i det mindste for en Sommerr opholder sig hos en dygtig Landmand, for at gjøre sig fortrolig med Landbrugets sædvanlige Gang, med de gængse Arbeider, Besnævnelser o. s. v., og at den videnskabelige Uddannelse dernæst forbindes saa nøie som mueligt med den praktiske og kunstmæssige, saa at der ikke udelukkende helliges den første et længere Tidsrum enten før eller efter; thi derved bliver Lærlingen alt for meget draget fra det Praktiske, taber Øvelsen i Udholdenhed under Arbeidet og afvænes fra den Leveorden, en Landmand bør føre; og til at oprette det saaledes Forsømte kræves lang Tid, ja Mange indhente det aldrig. Denne muligst inderlige Forbindelse af den theoretiske Uddannelse med den praktiske er det ledende Princip ved denne Læreanstalts Indretning.

Den Indtrædende maa i det mindste besidde saadanne Skolekundskaaber, at han skriver orthographisk, kan forfatte en Opsats i god Stil, kan regne færdigt i Brok og Regula de tri, o. s. v. samt er vel bevandret i Geographie, Historie og Naturhistorie (overhovedet i de saakaldte Realkundskaaber). Helst maa han foruden være nogenlunde bekendt med det praktiske Landbrug. Han maa være fyldt 16 Aar, dog helst være i 17 eller 18

Uars Alder, have viist sædelig Vandel og være sund og stærk. Er det valgte Fag ham endnu ganske fremmed, saa kan han ogsaa ved Institutet finde Leilighed til først at gjøre sig bekendt dermed.

Et Cursus begynder ordentligviis om Efteraaret og varer $1\frac{1}{2}$ Aar; det omfatter altsaa to Vintre og en Sommer. Underviisningsgjenstandene ere saaledes ordnede, at der hvert Efteraar kan optages nye Elever.

For Vintersemestret er Institutet i Darmstadt og for Sommersemestret paa Kranichstein, der ligger i $\frac{3}{4}$ Meils Afstand derfra.

De, som attraae at erhverve de første praktiske Forkundskaber ved selve Institutet, maae tiltræde om Foraaret, hvorved et Cursus for dem forlænges til 2 Aar.

Foruden de egentlige Elever kunne ogsaa allerede mere erfarne, vordende Dekonomer, som ønske at uddanne sig videre, indtræde blot for et Semester. Kameralister og Folk af andre Fag kunne lade sig tegne blot for enkelte Forelæsninger i Landoekonomien eller Hjælpevidenskaberne.

Vintersemestret begynder den 1ste November og varer indtil Palmesøndag; Sommersemestret begynder umiddelbart efter Paasken og endes med September. October er bestemt til Ferier, Keiser, &c.

Underviisningens Inddeling.

Underviisningen deler sig i den videnskabelige og den praktiske. Den videnskabelige meddeles for

største Dele om Vinteren, da der daglig ere 4 til 5 Underviisningstimer. Sommerhalvaaret anvendes meest til den praktiske Underviisning, ved Siden af hvilken der dog daglig gives nogle Læmers theoretisk Underviisning.

Underviisningsgjenstandene om Vinteren ere:

1. I Hovedfaget.

Agerdyrkningens almindelige Grundsætninger (Læren om Jordbunden, dens Opdyrkning, Gjødsling, Bearbejdning, Afgrødernes Behandling og Høst). — Almindelige Grundsætninger for Nvægavl. — Det Specielle ved Nvægavlen. — Læren om Landhuusholdningen som Haandtering eller Næringsbrug. — Havedyrkning. — Landmandens tekniske Erhvervsgrene (Olbrygning, Brændeviisbrænderie &c.

2. I Hjælpevidenskaberne.

Dyrlæge; Videnskaben. — Chemie. — Physik. — Mineralogie. — Mathematik. — Theoretisk Botanik. — Landoekonomisk Bygningskunst.

I Sommerhalvaaret omfatter Underviisningen i regelmæssige Timer:

1. I Hovedfaget.

Engdyrkning. — Speciel Plantedyrkning. — Bonitering og Taxation.

2. I Hjælpevidenskaberne.

Praktisk Botanik. — Landmaaling.

Underviisningen i Vintersemestret er deels fordeelt paa to Vintre, deels een og den samme i hver Vinter, saa at der, efter Omstændighederne

og Elevernes Individualitet, kan gøres en passende Inddeling. Den landoekonomiske Underviisning meddeles deels af Institutets Forstander, deels af en 2den Lærer (v. Ladiges). Underviisningen i Hjælpevidenskaberne meddeles af D^r. Hofdyrlæge Brithol (Veterinairvidenskaben), Dr. Moldenhauer (Chemie, Mineralogie, Mathematik), Botaniker Schnittger (Botanik, Havedyrkning).

Underviisningen i Hovedfagene ledsages stedse, hvor det er gjørligt, af praktisk Veiledning og forbindes med Ovelser.

I Henseende til Hjælpefagene, da indrettes Underviisningen i disse i nøie Overeensstemmelse med Landmandens Tarv og med Hensyn til det, der især er ham vigtigst. Der tages altsaa Hensyn til, at Eleven, t. Ex., i Chemien fortriinsviis opfatter Bærternes og Jordbundens chemiske Bestanddele, Gjæringsprocessen, Forbindelsen og Afsondringen af Stofferne i de landlige Vi:Erhvervsgrene, osv.; at Underviisningen i Mineralogien giver ham et klart Begreb om Bjerg- og Jord:Formationerne; at han ved Botanikens Hjælp lærer at kjende Vegetationsprocessen i Almindelighed og de Bærter isærdeleshed, der for Landmanden ere nyttige eller skadelige; at han ved Underviisningen i Landmaaling lærer at udfinde, ved Kjødens og Landmaalerforsets Hjælp, Størrelsen af et Grundstykke.

Den praktiske Underviisning om Som:
6 Bind 1 Hefte. (4)

meren, under Forstanderens og hans Medhjælperes Veiledning, bestaaer væsentligen i:

1. at Eleven lærer at kjende og forstaae den hele Gang af Landbrugets Drift i dets Sammenhæng og i dets Enkeltheder.

2. at han ikke blot lærer at udføre og at bedømme de sædvanlige Markarbejder, men ogsaa at vurdere dem efter Omfang og Tid.

3. at han gjør sig bekendt med Brugen af de forbedrede Redskaber, og overhovedet med en til den muligste Fuldkommenhed fremadstræbende Virken i Avlsbruget.

4. at han tilegner sig Grundsætningerne for de i et Landbrug vigtigste Huusdyrs Opdræt, Pleie og Forædling, og lærer de Midler at kjende, ved hvilke et riigt Udbytte kan drages af Besætningen.

5. at han indøves i Bogføring, og

6. overhovedet vænnes til det driftige, ordentlige og jævne Liv, som Landmanden bør føre, og uden hvilket denne aldrig bliver i Stand til at fyldestgjøre de Fordringer, hans Kald gjør til ham.

Til den Ende ere Eleverne altid tilstede ved den daglige Anordning af Arbeidernes Fordeling, maae holde Bog saavel derover som over Alt, hvad der foregaaer i Avlsbruget, ogsaa selv skifteviis deeltage i alle forekommende Arbejder, føre Opsyn, holde Regning, osv. I Reglen anvendes om Sommeren den halve Dag til praktiske Syssler, den anden halve til den videre Underviisning og til skriftlige

Arbejder, til Dvælses og Undersøgelser i det Frie.

Foruden Forstanderens eget Afsbrugs paa Kranichstein, som indbefatter Landbodriftens forskjellige Grene, baade i Agerbruget, Qvægstanden, Brændeviinsbrænderi (med Damp) osv., og for hvis fuldstændige Udstyrelse der bestandigen vil blive sørget, — frembyde sig ogsaa isærdeleshed som videre Hjælpemidler for Underviisningen: de storhertugelige Meierier ved Darmstadt og Gehaborn, hvortil i saa Henseende naadigst er indrommet Institutet Udgang; fremdeles de mineralogiske, botaniske og andre Samlinger i det storhertugelige Museum; den botaniske Have; de offentlige Bibliotheker; den landoekonomiske Forenings Samlinger; Hofdyrlæge Britsch's anatomiske Cabinet. Desuden gives der i Darmstadt Leilighed til at nyde privat Underviisning i ethvert Fag, ligesom Eleverne ogsaa kunne besøge de offentlige Forelæsninger, over Mathematik i Cataster-Bureauet, og Hr. Overbygningsraad Schleiermachers over Physik.

Betingelserne for Optagelsen i Læreanstalten ere følgende:

Enhver ung Mand, som fyldestgjør de ovenangførte Betingelser (i Henseende til Skolekundskaber, Alder og Sædelighed), kan blive antagen. For Sommersemesteret maa dog Elevernes Alder være indskrænket til 12. Skulde et større Antal have gjenemgaaet et Winterkursus, uden at have deeltaget i

et Sommerkursus, saa anbringes de Overcomplete, der have meldt sig sidst, ved andre gode Udsbrug. For Winterhalvaaret finder ingen Indskrænkning i Antallet Sted.

Den Indtrædende forbinder sig kun for et halvt Aar, og efter dettes Udløb erklærer han om han atter vil indtræde for det næste Semester.

Om Vinteren sørger Enhver for sin Bolig og Kost; dog kan Forstanderen, naar det forlanges, skaffe Eleverne Kost og Logis i et anstændigt Privathuus. — De for Sommeren Indtrædende faae Bolig og Kost paa Kranichstein. Betalingen, som er lægges forud for hvert Kvartal, er: a. for et Sommersemester, incl. Logis og Kost — 150 fl.; *) for Den, som selv medbringer Seng og de vigtigste Meubler, 10 fl. mindre. Under høiere Priser paa Levnetsmidler, end de sædvanlige Middelpriiser, forhøies Betalingen med 10 fl. b. for den hele Underviisning i Wintersemesteret 55 fl.

En sædelig Opførsel, Flid og Billighed, saavel som Tilfredshed med en simpel, men sund og kraftig Kost, ventes af enhver Lærling; hvo der ikke vil finde sig heri, men fortrinsviis vil leve for sin Fornøielse, eller er forkjælet og forvænt, dner ikke for denne Anstalt. — Formaninger, venlig og strengere Tilretteviisning ere de eneste Midler, der anvendes, hvor der viser sig en Udsærd, der er stridende imod

*) Formodentlig Rigsgylben, à 74 Gl. Danfl.